

حسابداری ناب

واژه ناب در دهه های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ رایج شده است. اصول ناب برای اولین بار در صنعت خودروسازی پیاده شد. این کار برای اولین بار توسط هنری فورد در سیستم تولید شرکت تویوتا برای تولید انبوه در ژاپن انجام شد.

حسابداری ناب با مفاهیمی چون تفکر ناب، دیدگاه ناب و تولید ناب سر و کار دارد.

اصول تولید ناب از تفکر ناب برگرفته شده و تفکر ناب؛ نگرشی برای حذف هر گونه اتلاف منابع، افزایش بهره وری، ارزش آفرینی مستمر و کاهش هزینه هاست. تمرکز تفکر بر روی مشتری است و اینکه مشتری چه چیزی را بعنوان ارزش می شناسد (۱) بعد از شناسائی مقوله ارزش برای مشتریان، جریان ارزش محصول باید شناسائی شود. جریان ارزش شامل عبور محصول از مراحل طراحی، ساخت و سفارش است (۲) و سپس ایجاد حرکت بدون وقفه در زنجیره تولید (۳) و هر جا روند پی در پی ممکن نباشد یک سیستم کششی (pull) معرفی می شود. سیستم کششی به این دلیل به وجود می آید که محصول در همان زمانی که مشتری به آن نیاز دارد، تولید شود (۴) و مرحله آخر پیگیری کمال (perfection) است (۵) این ۵ مرحله، اصول تفکر ناب را تشکیل می دهند.

تولید ناب، شیوه تولیدی است که ضمن به کارگیری فواید تولید انبوه و تولید دستی، ضایعات را کاهش می دهد و هر فعالیت بدون ارزش افزوده ای را حذف می کند.

حسابداری ناب، یکی از ابزارهای پیاده سازی تفکر ناب است و یک اصطلاح کلی برای تغییرات مورد نیاز در فرآیندهای مدیریت، اندازه گیری، کنترل و حسابداری است و از ابزارهای مختلفی استفاده میکند؛ که از انجمله: هزینه یابی هدف (target costing)، جریان ارزش

(value stream) و هزینه یابی جریان ارزش (value stream costing) است.

حسابداری ناب دو معنا دارد:

اول؛ حذف ضایعات در حسابداری؛ با استفاده از سیستم تولید بهنگام (just in time) و کاهش زمان ایجاد کالای در جریان ساخت و عدم شناسائی کالای در جریان ساخت و در نتیجه کاهش ثبتهای حسابداری.

معنای دوم؛ بر ناب بودن عملیات حسابداری تاکید می کند که گاهی هزینه یابی جریان ارزش نامیده می شود. در هزینه یابی جریان ارزش تاکید بر هزینه های واقعی یک محصول است و یک تصویر حقیقی از بهای تمام شده محصول ارائه می دهد.

- حسابداری ناب، دارای موارد اتلاف منابع ناچیزی است و ثبت های غیر ضروری حسابداری را حذف می کند و در نتیجه وقت مسئولان حسابداری و مالی را آزاد میسازد تا فعالانه در فرآیند تغییرات ناب شرکت کنند.

- برخی از موارد اتلاف: اتلاف ناشی از موجودی اضافی، اتلاف ناشی از حمل و نقل، اتلاف حاصل از تولید کالای معیوب، اتلاف حاصل از طولانی بودن زمان انتظار، اتلاف ناشی از حرکات زاید و بدون ارزش افزوده، اتلاف حاصل از تولید اضافه، اتلاف ناشی از فرآیند اضافی.

- حسابداری ناب، گزارشهای ساده، به موقع و روشنی که برای همه افراد قابل فهم است ارائه می کند که برای تصمیم گیری بسیار مفید است و منجر به افزایش فروش واحد تجاری می شود.

- حسابداری ناب آثار مالی ناشی از پیشرفت ناب و بهبود تولید ناب را شناسایی می کند.

- حسابداری ناب بر ارزشهای ایجاد شده برای مشتریها تاکید دارد.

- حسابداری ناب کمکی موثر در رشد و توسعه شرکت است و باعث پیشرفت ناب بلند مدت از طریق تمرکز بر اطلاعات، اندازه گیریها و ارزیابی ها می شود

- حسابداری ناب خالص جریان ورودی وجه نقد و ارزش مورد نظر ذی نفعان و مالکان را افزایش می دهد و منجر به صرفه جوئی در هزینه ها و کاهش جریانهای نقدی خروجی می شود.

- حسابداری ناب موجب کاهش بهای تمام شده، کاهش هزینه ها، کاهش فعالیتهای فاقد ارزش افزوده، تقویت کنترل داخلی، تولید به موقع، کاهش زمان تولید، افزایش کارائی کارکنان، افزایش کیفیت محصولات، کاهش هزینه های سربار، کاهش سطح موجودی، کاهش اتلاف منابع، افزایش عمر ماشین الات و تجهیزات و در نتیجه مدیریت بهتر می شود.

اهداف حسابداری ناب:

- ارائه اطلاعات مربوط، قابل اتکا، دقیق و قابل فهم
 - حذف کارهای غیر ضروری موجود در سیستم حسابداری
 - پیروی از اصول عمومی پذیرفته شده در حسابداری، گزارشگری قانونی برون سازمانی و گزارشات درون سازمانی
 - به کار گیری کارکنان آموزش دیده و حمایت از فرایند بهبود مستمر عملیات
- تفاوت‌های حسابداری سنتی و حسابداری ناب :
- حسابداری سنتی در محیط ناب ، ناکارآمد است و حتی افزایش هزینه ها را نشان می دهد زیرا در روشهای سنتی تاکید بر تولید انبوه است که باعث ایجاد موجودی فراوان و افزایش هزینه ها می شود؛ در صورتیکه در سیستم تولید ناب، از سیستم تولید بهنگام استفاده می شود.
 - در سیستم سنتی، تخصیص هزینه سر بار معقول نیست
 - سیستم سنتی مشتری محور نیست ، در مقابل در سیستم ناب تمرکز بر مشتری و ارزشهای مورد نظر مشتری است
 - هدف سیستم سنتی، دستیابی به هزینه های استاندارد است و در سیستم ناب تمرکز بر کاهش هزینه است
 - در سیستم سنتی ضبط استهلاک ، بازوال واقعی دارائی مطابقت ندارد
- برای اجرای سیستم ناب، تعهد مدیریت ارشد برای جلب مشارکت همه کارکنان سازمان ضروری است، زیرا سیستم تولید ناب یک جریان گسترده در تمامی مراحل تولید است و در صورت فقدان مشارکت کامل ، نتیجه مطلوب به دست نخواهد آمد.
- یکی از مسائل مهم در بحث پیاده سازی سیستم ناب ، تئوری نمایندگی است و اینکه آیا مدیر عامل شیوه های ناب را در راستای ارتقا عملکرد و بالطبع دستمزد خود می داند یا آنرا دشمن منافع خود می شناسد.
- تفکر ناب و روشهای ناب مستلزم ایجاد فرهنگ تغییر در کل سازمان است.

با امید اینکه این مطلب برای دوستان مفید واقع شود

منصوره مشحون

